

1. melléklet a 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„Szigeti veszedelem”
települési értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:
Varga Zoltán

.....
Szigetvár, 2020. június 18.
(P.H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Szigetvári Várbaráti Kör
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Varga Zoltán
Levelezési cím: 7900 Szigetvár, Mártírok útja 1.
Telefonszám: 06301835430
E-mail cím: varbaratikor@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉKTÁR ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című eposza.
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság   egészség és életmód   épített környezet
 ipari és műszaki megoldások   kulturális örökség   sport
 természeti környezet   turizmus
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési   tájegységi   megyei   külföldi magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című barokk eposzát 1645-46 telén írta a hadvezér, államférfi és költő Zrínyi Miklós, nyomtatásban 1651-ben jelent meg Bécsben. Eredeti címe Obsidio Szigetiana, a Szigeti veszedelem címet Kazinczy Ferenc adta a műnek. A 17. század második felében irodalmunk fejlődésének tetőpontja Zrínyi Miklós munkássága.

A Szigeti veszedelem cselekménye

A klasszikus eposzok mintájára Zrínyi is a téma megjelölésével kezdi énekét: *"Fegyvert s vitézt éneklek..."*

Utána a Szűzanyához intézett segítségkéréssel folytatja, majd az égbe vezeti olvasóit, ahonnan az Isten bosszúsan néz le a bűnbe merült magyarokra. A magyarságot a törökkel bünteti harmad-, negyedíziglen. Ez világos célzás a török kiűzésének

időszerűségére, hiszen a szigetvári hősök halála után már éppen a negyedik nemzedék a költő nemzedéke.

Zrínyi ügyes fordulattal indítja meg az eseményeket. A pokolbeli Alekto fúria isteni parancsra a magyarok ellen ingerli Szulejmán szultánt, aki óriási sereget mozgósít. A sereget a költő felvonulás közben ábrázolja: ez a török seregszemle. "*Jaj, hová ez a nagy fölyhő fog omlani?*" -kiált fel aggódva a sereg bemutatása után.

A második ének feladata a két főhős bemutatása. Szulejmánt messziről szemlélve ábrázolja, Zrínyit azonban meghitt közelségből, amint éppen reggeli imáját végzi. Egyébként az egész eposzon végigvonul ez a kettősség, amely itt a két nagy ellenfél személyében tárul elénk. A török hódító, igazságtalan háború képviselője, Zrínyi és katonái igazságos ügyért, a haza szent földjéért harcolnak.

A török létszámbeli fölényével, anyagi felkészültségével, óriási tömegével akar hatni, a szigetváriaknál viszont nem a létszám, hanem az egyéni kiválóság a döntő. A törököket a zsarnoki uralom kényszere tartja össze, Zrínyi és vitézei önként áldozzák életüket a hazáért.

A szultán megindult hadserege egyelőre közelebbi cél nélkül hömpölyög Magyarország felé. A szultán még nem tudja, hogy Eger vagy Szigetvár ellen induljon-e. Ekkor fordítja Zrínyi maga ellen a szultánt siklósi győzelmével. Mehmet Gujlirgi, az újonnan kinevezett boszniai pasa állomáshelyére vonulása közben egy éjszakára a siklósi vár tövében üt tábor. Az elbizakodott sztambuli udvari ember már sokat hallott Zrínyiről, és szeretné vele kardját összemérni. Hiába inti óvatosságra Szkender Alboda, a megfontolt és tapasztalt siklósi bég.

A költő remek életképben mutatja be a vacsorázó, feketekávét hörpintgető két török főtisztet, akik együtt hallgatják a szerencsét magasztaló énekes apród dalát. Zrínyi ezalatt a vár alá lopakodik katonáival, és hirtelen lecsap a törökökre. A fennhéjázó Mehmet az egész táborát, teljes poggyászfelszerelését, sőt saját életét is otthagyja a siklósi mezőn. Ezzel aztán a kocka el van vetve. Szulejmán hatalmas serege, a "rettenetes fölyhő" Szigetvárra omlik.

A költő állandó fokozással készíti elő a várostromot. Míg a török eljut a vár alá, egész sor veszteség éri. Erre szükség is van, hogy a két sereg közti nagy számbeli aránytalanság lassanként kiegyenlítődjék. Így pl. az egyik éjjel a török táborban elszabadul két ló. Az így támadt zűrzavarban a törökök egymást kaszabolják, mert azt hiszik, hogy Zrínyi ütött közéjük.

A magyar tábor elszánt, egységes közösség, egyetlen akarat, egyetlen eszme hatja át. Zrínyi megesketi katonáit. Eskütelre a vár piacára vonulnak fel a védők hadnagyaik és vajdáik vezetésével. Ez a magyar seregszemle. A magyar táborban mindegyik vitéz egy-egy csapattal ér fel. Itt értjük meg, hogy ez a kis sereg miért mer szembeszállni a szultán félelemmel fegyelmezett tömeghadseregével. Zrínyi nem becsüli le a tömeget, az ellenség erejét, de a magyarok erkölcsi fölényét remekül tudja érzékeltetni. Ez nemcsak azért sikerül, mert a költő szinte azonosul hőseivel, hanem azért is, mert

ábrázoló művészete a valóság talajában gyökerezik. A költő nap mint nap látta a végvári vitézek harcát, sőt maga is nem egyszer végigverekedte. Számára a csata nem elvont fogalom, a török nem kosztümös figura, mint a nyugati költőknél. De még az eposz írása közben is le kellett tennie a tollat, amint erre a IX. énekben hivatkozik:

*"Engemet pedig, midőn írom ezeket,
Mars haragos dobja s trombita felzörget,
Ihon hoz házamba füstölgő üszöget,
Kanizsai török; oltanom kell eztet!"*

Mielőtt a szultán ostrom alá fogja Szigetvárt, követekkel szólítja fel Zrínyit a vár feladására. A sima szavú Halul bég ügyesen szerkesztett beszédében minden érvet felsorakoztat Zrínyi meggyőzésére, de próbálkozása eredménytelen.

*"Fegyvert! - kiáltanak a követeknek -
Fegyverrel, nem szóval kell veszni Szigetnek!-"*

Az eredménytelen követség után a feldühödött szultán azonnal riadót rendel el. Oszmán pasát 10.000 szablyás vitézzel, Ali Kurtot 2.000 janicsárral előre küldi Sziget ellen.

Zrínyi nem várja be őket, hanem 1.200 katonájával elébük megy, és az Almás patak mellett ügyes haditechnikával, haditaktikával kemény csapást mér a törökökre.

Zrínyi mellett a harcban különösen Deli Vid tünteti ki magát. A harc hevében messze kerül övétől, megöli a szír király fiát, Hamvivánt, Demirhám barátját. A megáradt Almás patakon átúsztatva érkezik vissza övéihez.

A vereség hírére, Demirhám sürgetésére a szultán egész táborát megindítja Szigetvár ellen.

Zrínyi az egyik bástyáról figyeli a felvonulókat. Ágyúival közibük lövet, sok török elpusztul. Ugyanekkor a várban is meghal Farkasics Péter, de nem török kéztől, hanem régi betegségében. Zrínyi gyönyörű beszédben búcsúzik tőle. Utána 500 vitézzel kirohan a törökökre.

Nagy vérengzés következik. Deli Vid és Demirhám is megvívják első párbajukat, amelynek a sötétség vet véget. Megállapodnak, hogy mihelyt mód nyílik rá, a párviadalt folytatni fogják.

A szultánt a sok balsiker kezdi már aggasztani. Haditanácsot hív egybe.

Ez kiváló alkalom, hogy a török vezérkart megismerjük.

A költő különösen Delimán, a fiatal tatár kán, a rettenetes erejű Demirhám, Szokolovics Mehmet, a nagyvezír, az óvatos Rusztán bég és a hadügyekben járatos Petráf pasa rajzában remekel.

Zrínyi a katonáember szemével nézi az ellenség vezéreit. Nem kicsinyíti, nem gyalázza őket. Bátor, sőt vakmerő harcosoknak rajzolja, akiket azonban nem

magasztos eszme, hanem egyéni dicsőségvágy, kegyetlen vérszomj vagy a gazdag zsákmány csábítása, illetve a szultántól való félelem visz a harcba.

A IX. énekben ismerjük meg Radivojt és Juranicsot, akik önként vállalkoztak arra a veszélyes küldetésre, hogy a török táboron át hírt vigyenek a királynak a szorongatott Szigetvár helyzetéről. Sikeres éjszakai kaland után át is vágják magukat a török táboron, de az utolsó percben a fiatal Juranics fogságba esik. Radivoj társa segítségére siet, de mindketten ott vesztik életüket, mint a bajtársi szeretet és önfeláldozás vértanúi. Ez az epizód fordulatot jelent az eposz cselekményében.

A X. ének a szerencséről szóló elmélkedéssel kezdődik, amely eddig a szigetváriaknak kedvezett, de ezután a magyarok ellen fordul. Nyilvánvaló dolog, a történeti hűség is megköveteli, hogy a védők a hatalmas túlerővel szemben elbukjanak. Hogyan tegye a bukást mégis győzelemmé? - ez a költő művészi feladata.

Magunk előtt látjuk a török sereg fokozatos szétzüllését, legkiválóbb tisztjeinek elvesztését, ütőerejének állandó csökkenését, de ugyanakkor a védősereg erkölcsi fölényének állandó növekedését, bár létszámban az is napról napra fogyatkozik.

A költő a vár elleni összes rohamot nem írja le. Ezeket egyetlen hatalmas rohamba vonja össze, a X. énekben.

Delimán még a várba is betör, de a tartaléksereg bevetése és Zrínyi személyes közbelépése most is megmenti a várat. Míg a várbeliek ezt a gondosan előkészített rohamot sikeresen visszaverik, addig a török táborban egymást érik a botrányok.

Delimán féktelen indulatában megöli szerelmi vetélytársát, Rusztán béget. Hajlandó lenne a szultánnal is nyíltan szembeszállni, és csak barátainak kérésére tér ki Szulejmán haragja elől.

Deli Vid és Demirhám második párbaját Amirasszen hitszegő módon félbeszakítja, orvul megtámadja a már-már győzedelmeskedő Deli Videt. A török táborban minden fegyelem megingott, vezérek is, katonák is nyíltan elégedetlenkednek.

A XII. ének Delimán és Kumilla szerelmi epizódját meséli el. Szinte jóleső pihenő a hosszú, véres harcok után. A forró, de rövid szerelem tragédiával, Kumilla hirtelen halálával végződik.

Delimán a keresztényeken akarja megbosszulni veszteségét. Visszatér a táborba, ahova a szultán követői is csalogatják, hiszen a bomlófélben lévő török hadseregnek utolsó reménysége a legendás vitézségű tatár fejedelem. De az ő jelenléte sem segít már a szétzüllő csapatokon. A szultán utolsó haditanácsában sem tudnak megegyezni az egymással veszekedő pasák sem. A többség az elvonulást akarja. A függöny mögött hallgatódzó szultán is hajlik már az elvonulásra. A török hadsereg veresége tehát teljes.

Ekkor azonban egy sólyomtól űzött postagalambot fognak el a szultán sátorában. A szárnya alatt megtalálják a várbelieknek a királyhoz intézett utolsó üzenetét: megtették a kötelességüket, egy hónapig feltartották a törököket, és felőrölték erejét. Két napnál

tovább azonban már nem tudják tartani magukat. A szultán erre rendeli el az utolsó rohamot.

A hősi eposz utolsó jelenetei következnek. A fokozás már csak a csodás elemek bekapcsolásával lehetséges. Aldreán varázsló az éjszakai ostromra felidézi a pokol szellemeit, hogy ezekkel karöltve törjék meg a szigetiek erkölcsi ellenállását.

A pokolbelieket azonban isteni parancsra angyalok légiói űzik el. Zrínyi pedig a hajnal virradtával a végső kitörésre szánja el magát. Alakja szinte emberfelettivé magasodik. Egy szál kard van a kezében, mégis reszket előtte az egész török tábor. Zrínyi rettenetes harcba kezd, *"ötszáz halál megyen háta után..."*

A hatalmas méretűvé tágult csatatéren senki sem tud megállni a vértócsában gázoló Zrínyi előtt. Elesik Zrínyi kezétől Delimán, majd maga a szultán is. Nem akad senki, aki karddal merne szembeszállni Zrínyivel. Távolról irányzott janicsárgolyó oltja ki életét. Vele együtt halnak meg maradék vitézei is. A hősök lelkéért angyalok szállnak alá.

*"És minden angyal visz magával egy lelket,
Isten eleiben így viszik ezeket.
Egész angyali kar szép muzsikát kezdett,
És nékem meghagyák, szómnak tegyek véget."*

(Molnár Imre: A Szigeti veszedelem és költője. Szigetvár, 1997.)

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Szigeti veszedelem cselekményének döntő része Szigetváron játszódik, a dédunoka Zrínyi Miklós a szigetvári hősnek kívánt emléket állítani, hogy dédapja példájával lelkesítse kortársait az oszmánok elleni küzdelemre, az önfeláldozó hazaszeretetre.

Szigetváron a mai napig meghatározó a Szigeti veszedelem hatása. Turbék kapcsán a néphit azt tartja, hogy a név eredete: ott túrta ki a szultán beleit Zrínyi ágyúgolyója, azért túr bél, azaz Turbék.

A vár környékén lévő basakút a Kumilla forrás nevet kapta, a mai napig lelkes önkéntesek teszik rendbe évről évre.

A Szigetvári Várbaráti Kör 1984 óta rendezi meg Fegyvert, s vitézt énekek címmel a Zrínyi szavalóversenyt, melyen az általános iskolai tanulók a Szigeti veszedelem strófaiból szavalják kötelező szavalatukat.

A költőnek több szobra is található a városban, így Horvay János és Derzsi Gergely eredetileg Csáktornyára szánt egész alakos szobra, valamint Makrisz Agamemnon Zrínyi-emlékműve.

A település középiskoláját és egykori filmszínházát is a Szigeti veszedelem szerzőjéről nevezték el.

A Városi Könyvtár avatásakor, 1966-ban a Zrínyi Miklós életéről szóló Kard és toll című kiállítással nyílt meg a máig ugyanazon a helyen működő közgyűjtemény.

Molnár Imre, a Szigetvári Várbaráti Kör alapító elnöke több kiadványt is megjelentetett a költő-hadvezér Zrínyi Miklósról és eposzáról, így A Szigeti veszedelem elemzése, a Zrínyi Miklós, a törökök réme: franciaországi emlékbeszéd 1655-ből, A Szigeti veszedelem és költője, Zrínyi Miklós, a hadtudományi író és hadvezér címmel.

Az eposz részletei rendszeresen elhangzanak Szigetvár ünnepségein, így az 1833 óta megrendezett Zrínyi Emlékünnepségeken is.

A Tinódi Vegyeskar számára a Szigeti veszedelem strófáira írt kórusművet az egyik legnagyobb magyar zeneszerző, a Kossuth- és Erkel-díjas Bárdos Lajos Szigetvári ének címmel.

A szigetvári vár kiállításában is hangsúlyos helyet foglal el az eposz, amelynek magyar nyelvű példányai mellett a horvát, olasz, angol, francia és német fordításai is helyet kaptak a Nemzeti Emlékhelyen. A várban Szigetvár testvérvárosa, Slatina kezdeményezésére emléktábla örökíti meg a költő testvérpár: Zrínyi Miklós és öccse, Péter emlékét. A 2016 óta Nemzeti Emlékhely szigetvári vár is őrzi és továbbadja az ide látogatóknak a Zrínyiek dicsőséges és tanulságos emlékét.

Az ELTE emblematikus tanszékvezető egyetemi tanára, Kovács Sándor Iván Zrínyi-kutató, irodalomtörténész 10 éven keresztül szervezte a Várbaráti Körrel közösen a Városi Könyvtárban a Zrínyi-konferenciákat, melynek fő témája a Szigeti veszedelem kutatása volt.

Szigetvár díszpolgára, a grafikus Sarlós Endre nagyszabású képregényben örökítette meg a Szigeti veszedelmet, mely már többször kiadásra került.

A Városi Könyvtár és a Várbaráti Kör a koronavírus járvány miatti karantén idején május 3-án videókihívást intézett a Szigeti veszedelemből, melyre számos szavaló küldte el az eposz strófáit előadásában.

A fentiekből is látszik, hogy a Szigeti veszedelem és utóélete ezer szállal kapcsolódik Szigetvárhoz, identitásképző tényező lett, mely generációkról generációkra öröklődik át, ezért mindenképpen méltó, hogy a nagy államférfi-költő születésének 400. évfordulóján felvételt nyerjen legjelentősebb szépirodalmi műve a szigetvári helyi értéktárba.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Adriai tengernek Syrenaia, Groff Zrini Miklos, Nyomtatta Bécben a' Koloniai Vduarban Kosmerovi Máté Czászár ő Felsőge Könyvnyomtatója, Anno M.D.C.LI

Arany János: Zrínyi és Tasso. Arany János összes művei, X. k., szerk.: Keresztury Dezső és Keresztury Dezsőné. Bp, 1962.

Ács Pál: A „helyettes áldozat” allegóriái a Zrínyiász IX. énekében. In: A magyar irodalom története, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Budapest, 2007.

Bán Imre, Klaniczay Tibor: Zrínyi Miklós (recenzió), ItK 58, 1954, 353-359.

Bene Sándor: A hír és a közvélemény koncepciójának formálódása Zrínyi Miklós műveiben. ItK 100, 1996, 369-394.

- Bene Sándor: A költő Zrínyi Miklós. In: Zrínyi-album. Szerk.: Hausner Gábor. Bp., 2016. 174-249.
- Bene Sándor: Szirének a térképen. Zrínyi Miklós, Zrínyi Péter és az irodalomtörténet földrajza. In: Határok fölött. Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról. Szerk.: Bene Sándor, Fodor Pál, Hausner Gábor és Padányi József. Bp., 2017. 37-78.
- Bolcsó Gusztáv: A Zrínyiász útja az iskolai kiadások tükrében. Szakdolgozat, ELTE BTK, Bp. 1988.
- Borián Elréd: Zrínyi Miklós: Feszületre. Kultúrtörténeti és kötetkompozícióból kiinduló értelmezés. In: Határok fölött. Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról. Szerk.: Bene Sándor, Fodor Pál, Hausner Gábor és Padányi József. Bp., 2017. 503-518.
- Borzsák István: A magyar Horatius. In: Falus Róbert, Horatius, Bp. 1958.
- Borzsák István: „Adriai tengernek Syreniaia”, It. 46, 1959, 482-485.
- Borzsák István: A Zrínyiász forrásaihoz. ItK 68, 1964, 209-215.
- Clauser Mihály: A Zrínyiász sorsa (1651-1859), Bp., 1934.
- Cserép József: Zrínyiászunk Tasso és Vergil megvilágításában. Figyelő 26, 1889, 27.
- Csillag István: „Égő szövétnek”. Filológiai Zrínyi-kalászat. Bp. 2016.
- Derényi Mária: A Zrínyiász Alderánja. EPhK 64, 1940, 235-242.
- Écsy Ö. István: Sziget vára és Zrínyi a magyarországi latin költészetben. Kaposvár, 1935.
- Farkas József: A biblia hatása a Zrínyiászra. Magyar Zsidó Szemle 12, 1895, 418-426.
- Amadeo di Francesco: A török-kép a Szigeti veszedelemben. In: Határok fölött. Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról. Szerk.: Bene Sándor, Fodor Pál, Hausner Gábor és Padányi József. Bp., 2017. 487-502.
- Amadeo di Francesco: Concezione etica e modelli epici italiani nell'Assedio di Sziget di MiklosZrínyi, in Venezia ed Ungheria nel contesto del Barocco europeo, a cura di Vittore Branca, Firenze, Olschki, 1979, 351-370.
- Greksa Kázmér: A Zrínyiász és viszonya Tasso-, Vergilius-, Homeros-, és Istvánffyhoz. Székesfehérvár, 1890.
- Hajnal Márton: Karnarutic és a Zrínyiász, EPhK 29, 1905.
- Heller Bernát: Zrínyi Miklós, a költő. A Szigeti veszedelem biblikus ihlete. Múlt és Jövő 8, 1919, 262-264.
- Karenovics: Zrínyi Miklós, a szigeti hős költészetünkben, Bp. 1905.
- Király Erzsébet: Tasso és Zrínyi. A „Szigeti veszedelem” olasz epikai modelljei. Bp. 1989.
- Király Erzsébet – Kovács Sándor Iván: „Adria tengernek fönnforgó habjai”. Tanulmányok Zrínyi és Itália kapcsolatáról, Bp., 1983.
- Kiss Farkas Gábor: Imagináció és imitáció Zrínyi eposzában. Bp. 2012.
- Kiss Farkas Gábor: Zrínyi Lucanus-olvasata. ItK 102, 1998, 411-421.
- Klaniczay Tibor: Zrínyi Miklós. Bp. 1964.
- Kovács Sándor Iván: Zrínyi-tanulmányok. Bp, 1979.
- Kovács Sándor Iván: A lírikus Zrínyi. Bp, 1985.
- Kovács Sándor Iván: „Ha mit az én magyar verseim tehetnek”, A személyesség és az elbeszélő megszólalásai Zrínyi eposzában, It, 79, 1998, 181-209.

- Kovács Sándor Iván: Hurik és angyalok – Pázmány és Zrínyi mennyországai (I.). Pázmány Péter és kora, szerk. Hargittay Emil, Piliscsaba, 2001, 314-321.
- Kovács Sándor Iván: Az író Zrínyi Miklós, Bp. 2006.
- Laczházy Gyula: A Szigeti veszedelem regényessége. In: Határok fölött. Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról. Szerk.: Bene Sándor, Fodor Pál, Hausner Gábor és Padányi József. Bp., 2017. 475-486.
- Laczházy Gyula: „Mellyet Isten lölke elmémben befuja”: Az isteni inspiráció Zrínyi Szigeti veszedelmében, It 87, 2006, 565-577.
- Lehr Albert: Adalék Zrínyi „Szigeti veszedelmé”-nek forrásaihoz. EPhK, 15, 1891, 972-975.
- Loósz István: Arianna sírása. EPhK, 16, 1892, 717-724.
- Lőkös István: Zrínyi eposzának horvát epikai előzményei. debrecen, 1997.
- Lőkös István: Recepcija Karnarutica u madarskoj kinzevnosti. Croatia et Slavica Iadertina I., 2005, 165-194.
- Marót Károly: „Adriai tengernek Syrenaia Groff Zrini Miklos”. ItK 60, 1956 (a), 457-477.
- Málly Ferenc: A Szigeti veszedelem forrásaihoz, EPhK 59, 1935, 294-296.
- Melczer Tibor: Barokk képalkotás a Szigeti veszedelem második énekében. In: Régi magyar vers, szerk. Komlószy Tibor, Bp. 1979, 291-319.
- Molnár Imre: A Szigeti veszedelem. In: Molnár Imre válogatott írásai. Szerk. Ravazdi László. Szigetvár, 2009.57-62.
- Molnár Imre: A Szigeti veszedelem elemzése. Szigetvár, 1967.
- Molnár Imre: A Szigeti veszedelem és költője. Szigetvár, 1997.
- Molnár Imre: Zrínyi Miklós. In: Molnár Imre válogatott írásai. Szerk. Ravazdi László. Szigetvár, 2009. 86-100.
- Molnár Imre: Zrínyi Miklós, a hadtudományi író és hadvezér. Szigetvár, 1982.
- Nagy Levente: Túlvilágjárás a Syrena-kötetben. In: Határok fölött. Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról. Szerk.: Bene Sándor, Fodor Pál, Hausner Gábor és Padányi József. Bp., 2017. 461-474.
- Nagy Levente: Zrínyi és Erdély: a költő Zrínyi Miklós irodalmi és politikai kapcsolatai Erdéllyel. Bp. 2003.
- Nényei Pál: Ne bánts a Zrinyit! Bp., 2015.
- Pafkó Tamás: A bibliai parafrázis rétegei a Szigeti veszedelemben és az Elveszett Paradicsomban. Bp. ELTE BTK MIKI-szakedolgozat, 2009.
- Sántay Mária: Zrínyi és Marino. Bp. 1915.
- Simai Ödön: A Szigeti veszedelem első költői feldolgozása. EPhK 27, 1903, 127-145.
- Simon Gyula: Mérges Morgona – Ariosto 'Cinque Cantija' és Zrínyi. Zrínyi Dolgozatok 5, 1988, 17-24.
- Széchy Károly: Zrínyi Miklós, 5 kötet, Bp. 1895-1898.
- Szörényi László: A Szigeti veszedelem és az epikus hagyomány. In: uő, Hunok és jezsuiták. Bp., 1993, 15-24 (1979)
- Szörényi László: Panegyricus és eposz, Zrínyi és Cortesius. In: uő, Hunok és jezsuiták. Bp., 1993, 25-33 (1988-89)
- Szörényi László: Zrínyi és Vida, avagy a neoéatin vergiliusi eposzmodell. In.: Religió, retorika és nemzettudat régi irodalmunkban. Szerk. Bitskey István és Oláh Szabolcs, Debrecen, 2004, 297-315.

- Szörényi László: Dédatya: Szigeti Zrínyi Miklós ábrázolásának dantei apparátusa a Szigeti veszedelemben, ItK 113, 2009, 379-384. In.: Önfiloszhattú: irodalomtörténeti rejtélyek, 2010, 77-84.)
- Szűcs István: Zrínyi és Faludi idylljeinek viszonya Vergiliuséihoz. A máramarosszigeti római katolikus algimnázium értesítője, 1896/97, 3-28.
- Thury József: A Zrínyiász, ItK 4, 1894, 129-149, 257-298, 385-411.
- Tolnai Vilmos: Zrínyi Miklós és Petronius Arbiter, EPhK 27, 1903, 189-90
- Tolnai Vilmos: Adalék a Zrínyiász forrásaihoz, EPhK 32, 1908, 646-648
- Trencsényi-Waldapfel Imre: A török ifjú éneke a Szigeti veszedelemben. Filológiai Közlöny, 1968, 546-562.
- Tüskés Gábor: A szigetvári és a költő Zrínyi Miklós képi ábrázolásai. In: A Zrínyiek a magyar és a horvát történelemben, szerk. Bene Sándor, Hausner Gábor, Bp. Zrínyi, 2007, 219-268.
- R. Várkonyi Ágnes: Európa Zrínyije. Válogatott tanulmányok. Bp., 2010.
- Waldapfel János: A Zrínyiász XII. és a Toldi IV. éneke, ItK 12, 1902, 62-64.
- Zrínyi Miklós, a törökök réme: franciaországi emlékbeszéd 1665-ből. Ford. Molnár Imre. Szigetvár, 1969.
- Zrínyi Miklós költői művei - Suhai Pál (összeáll.). Bp., 2019.

Rövidítések:

- It – Irodalomtörténet, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a magyar tudományegyetemek irodalomtudományi intézeteinek folyóirata, 1912 -.
- ItK – Irodalomtörténeti Közlemények, az MTA irodalomtudományi-irodalomtörténeti folyóirata, 1891 -.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó nyilatkozat